

** Waterveiligheidsdoelstelling IJsseldelta – gedeelte Rierwiefers valt buiten de scope van Ruimte voor de Rivier

Verwondering

BERT
WAGENDORP
COLUMN

Zodra er water in het geding is, lijken de spelregels hier te veranderen. Dan lijken gemeenschappelijke belangen opeens voorop te staan en voorrang te krijgen boven de individuele. Dan is er inschikkelijkheid en redelijkheid.

Je zou wensen dat we zo'n plan, Ruimte voor de Rivier, ook op andere segmenten van de samenleving zouden loslaten, dat we daar de problemen even rationeel zouden aanpakken. Flexibel en intelligent; judo, geen boksen.

Schitterend plan

Opbouw

- Verleden: introductie en kenmerken vd programma's
- Heden: eindevaluaties
- Toekomst: aan jullie. Parallellen, verschillen, nieuwe inzichten, doorvragen en lessen trekken

Introductie Programma Ruimte voor de Rivier

- Sinds jaren '70 weerstand tegen brute dijkversterking, plan Ooievaar
- Aanleiding hoogwaters in de rivieren van 1993 en 1995.
- Twintig jaar doorlooptijd:
 - 1995- 2000: onderzoek naar het concept Ruimte voor de Rivier
 - 2001-2006: planologische kernbeslissing Ruimte voor de Rivier (PKB-fase)
 - 2006-2017: uitwerken en bouwen van de maatregelen (Programma-fase)

Programmamenmerken

- Dubbele doelstelling;
 - betere bescherming tegen overstromingen
 - én verbeteren van ruimtelijke kwaliteit
- Programma uitgevoerd in een intensieve samenwerking tussen rijk en regionale overheden.
- 34 maatregelen uitgevoerd
- Budget 2,3 miljard
- Groot Project Status

Introductie Zandmaas/Grensmaas

- Weerstand tegen oude manier van grindwinning
- Doorlooptijd 30 jaar:
 - 1992: prov plan 'Groen voor Grind': grindwinning en natuur
 - 1993/1995: hoogwaters
 - 1995: rijk voegt hoogwaterdoelstelling
 - 2016/7: hoogwaterdoelstelling behaald
 - 2018: natuurdoelstelling behaald
 - Grindwinning en sluitstukkaden lopen nog door

Programmamenmerken

- Doelen:
 - Hoogwaterbescherming: 1/250ste
 - Grindwinning: 52 mln ton
 - Natuurontwikkeling: 1500 ha
- Programma voor een groot deel uitgevoerd via zelfrealisatie door grind/zandconsortia
- 55 projecten: rivierverruiming via grind- en zandwinning
- Budget 550 mln en ongeveer 1,5 mjd zelfrealisatie
- Groot project status

Hoofdconclusie indevaluaties

- Doelstellingen bereikt.
- Binnen het toegekende budget en voor het grootste deel binnen de van tevoren opgestelde planning
- Het rivierengebied is door uitvoering van beide programma's veiliger geworden en economisch, ecologisch en landschappelijk versterkt. Er is meerwaarde gecreëerd voor bewoners, recreanten, bedrijfsleven en natuur.

Het nieuwe rivierlandschap
Veiligheid in geval van nood,
schoonheid elke dag

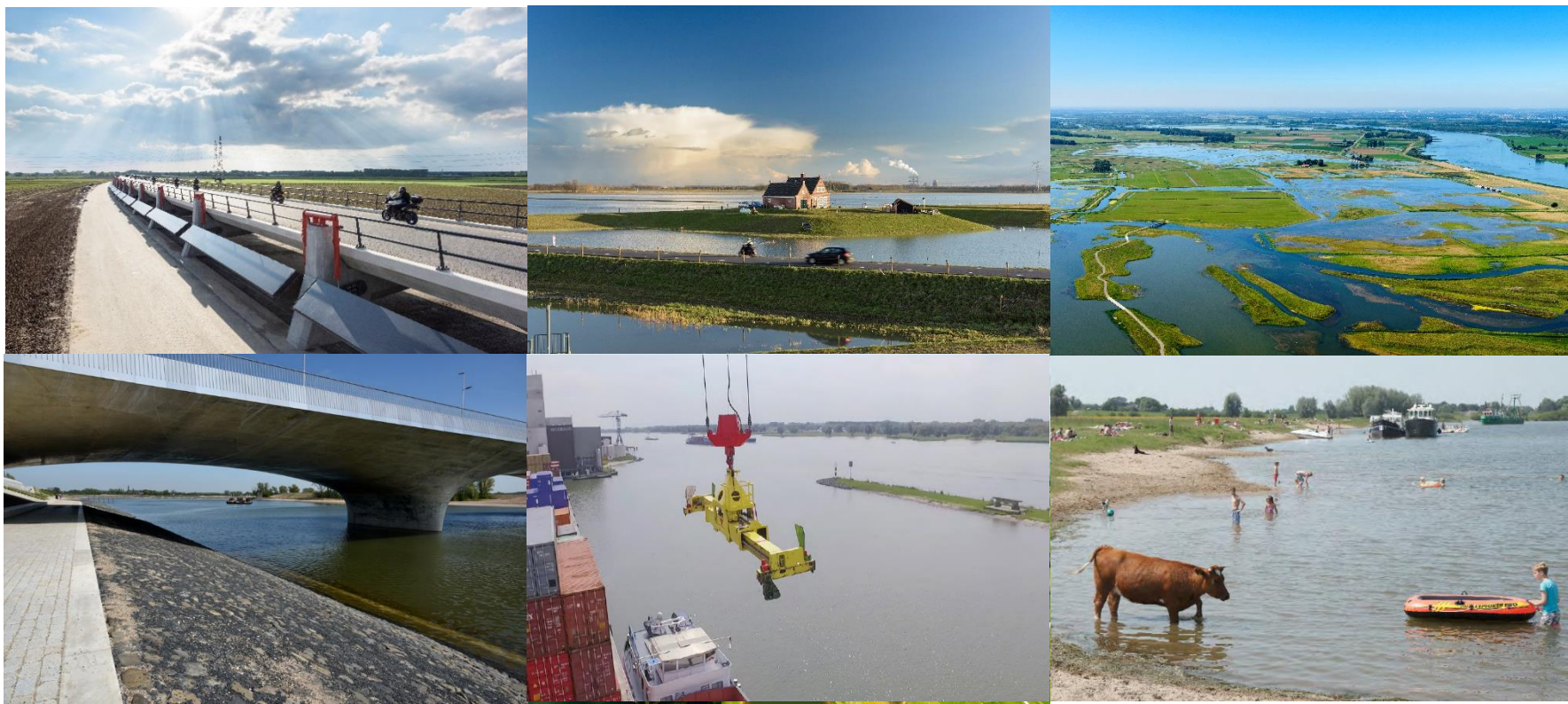

Wat vinden bewoners?

- 90% is het er (helemaal) mee eens dat rivierverruiming en dijkversterkingen nodig zijn voor de bescherming van Nederland tegen overstromingen. De overige 10% is neutraal.
- 82% accepteert eventuele overlast door werkzaamheden omdat ze een 'hoger doel' dienen, namelijk Nederland beschermen

En wat levert dat dan op:

Zijn er lessen te trekken?

- Programma's werden ontwikkeld en uitgevoerd onder een wel erg gunstig gesternte...
 - Waterveiligheid is een betrekkelijk gedepolitiseerd thema, maar ... risico van technocratisch beleid
 - Na bijna-overstromingen mid 90-er jaren, *shared sense-of-urgency*, dus een *policy window*, maar... dat moet je dan ook wel benutten
 - gebudgeteerd is relatief financieel ontspannen periode en aanbesteed in recessie-periode, maar ... ook beheersing tot in de finesses

'Geen enkele bestuurder is in principe tegen duurzame verbetering van waterveiligheid, helemaal als bestuurders zelf de bijna-overstroming van 1995 hadden meegemaakt. Iedereen was het ermee eens dat er maatregelen moesten komen. Die overeenstemming hielp bij het opzetten van de bestuurlijke samenwerking met de regio'

— **Melanie Schultz**

Wat heeft hieraan bijgedragen?

- Onderbouwd pakket van maatregelen obv heldere analyse
- Sterke juridische basis
- Sterke programma- en projectbeheersing
- Groot project status
- Nadruk op samenwerking:
 - Rijk – regio/markt
 - Bestuurders onderling en ambtenaren

Slimme/passende arrangementen

- Kracht van de regio:
 - Regio-advies (keuze voor maatregelpakket in PKB) en Omwisselmogelijkheden (t.o.v. PKB)
 - Decentrale plannen en realisatoren
- Kracht van de markt: zelfrealisatie
- Krachtige centrale regie bij Programmadirectie bij RWS:
 - facilitator
 - toetser
 - financier

Kwaliteit geborgd

- Juridisch: BOK, ROK, SOK, miniROK, zelfrealisatiecontract
- Inhoudelijk: Toetskader
- Doelbereik: Deltares toetste periodiek of aan de veiligheidseisen was voldaan en Q-team (onafhankelijk ruimtelijk kwaliteitsteam)
- Beheersing: Sophisticated risico-management; audits, risico-team

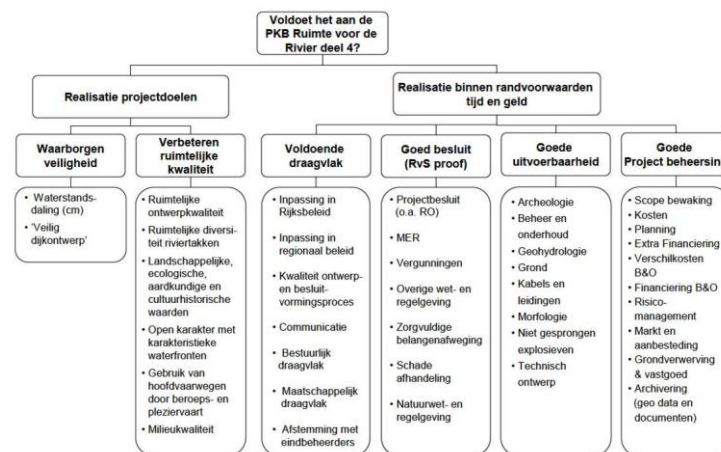
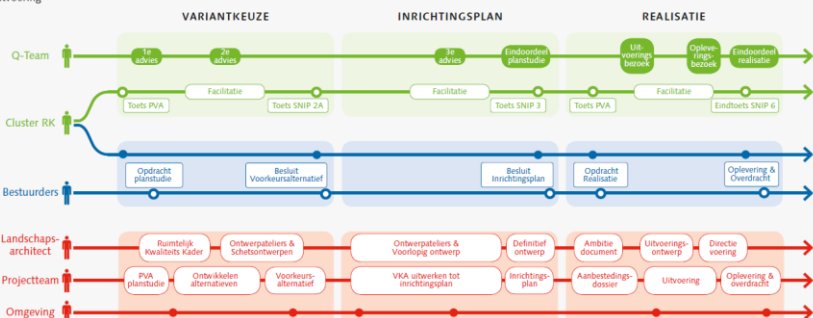
Ruimte voor de Rivier

Ruimtelijke kwaliteit van plan tot uitvoering

Programma-brede
ruimtelijke
kwaliteitsborging

Sturing &
verantwoording

Ruimtelijke kwaliteit
in de projecten

Hobbels

- Politiek:
 - Verzet bij Veessen-Wapenveld tot in Eerste Kamer
 - Tijdelijk andere politieke koers
- Rijk-regio:
 - Mismatch tussen beelden over onderbouwing regio-rijk
 - Hoge eisen van regio bij sommige projecten

Hobbels

- Technisch:
 - modellen over waterstanden veranderen
 - nieuwe inzichten in waterveiligheid
- Beheersing:
 - Planning te krap

Wat voor lessen kunnen we trekken?

- Wat zie je aan parallellen, verschillen, nieuwe inzichten?
- Verdieping in de Leerthema's:
 - omgang met weerstand
 - omgang met bestuurders

Meer weten/doorvragen

- www.ruimtevoorderivier.nl
- www.grensmaas.nl